

Azilul conștiințelor prăbușite

După un memorabil spectacol cu **Vassa Jeleznova** realizat acum zece ani, după ce de curând a pus în scenă **O batistă în Dunăre** de D.R. Popescu, opțiunea de a concepe montarea **Azilului de noapte** în coordonatele realismului psihologic se dovedește a fi, pentru profesorul, regizorul și directorul Ion Cojar, o necesitate programatică asumată. Ea se înscrie într-o tradiție vitală a teatrului european, revigorată mai cu seamă de câțiva ani de către mari oameni de teatru, răspunzând unei nevoi estetice reale – atât a publicului cât și a celor care slujesc scena.

Lectura regizorală a știut să pună în lumină textul, relevându-i valențele spirituale și poetice și, firește, personalitățile actorilor, mai cu seamă ale celor care au avut puterea de a renunța la ceea ce devenise rutină a interpretării, învățând încă o dată să pătrundă adevărul teatrului. Încă din prima scenă, decorul trădează tema cea mai importantă a viziunii lui Ion Cojar:

aceea a omului care e nevoit să trăiască în absența lui Dumnezeu. Fie că înțelegem zidul de cărămidă care îmbracă scena ca interior al unei biserici din care icoanele au fost izgonite și, o dată cu ele, semnul și șansa dumnezeirii, fie că el pare mai degrabă imaginea exterioară a unei biserici, acest spațiu sprijină și justifică plastic toate sensurile umane ale lumii **Azilului**. În umbra acestor ziduri reci eroul

gorkian nu este numai părăsit de lume, ci și de Dumnezeu, de care el însuși pare să fi uitat. O biserică prăbușită e o răsturnare a ordinii sacralului; ea subliniază decăderea ontologică a omului redus la o condiție subpământeană, recte subumană.

Gheorghe Dinică (Luka)

Foto: Mihail Cratoșil

averi sau identități sociale, având, așadar, o relativă independență în fața destinului, și stăpânii, de cealaltă parte, emisarii lumii istorice în care trăiesc – devorați de ură sau de o iubire sălbatică, pătimașă. Scena dintre Kostiliov și Luka este în acest sens o confruntare exponențială între un personaj ridicol, caricatural (latură excelent reliefată de Marin Moraru) și un bătrân mesianic și ironic în același timp, care bulversează ordinea morală a acelei lumi, propunând alternativa adevărului sau a minciunii – antagonism esențial în spectacol. Repudiind orice conotație sfătoasă, plictisitoare a tonului, Gheorghe Dinică a nuanțat mod-

urile în care Luka e perceput de fiecare din cei care îl ascultă, el părând înțelept pentru Actor, șarlatan pentru Baron și Satin...

Relația dintre cele două lumi – a stăpânilor și a vagabonzilor – este însă cel mai sugestiv ilustrată de aceea dintre Vaska Pepel (interpretat cu dinamism de Mircea Rusu) și cele două surori, Vasilisa (rol în care Florina Cercel izbutește o potențare gravă a stărilor, de la iubire la ură) și Natașa (în interpretarea candidă a Taniei Popa). Neputința care constrânge această relație pare a fi fatalitatea întregului univers pe care-l zugrăvește Gorki. Singura soluție este aceea pe care, biruind dilema hamletiană, o alege Actorul. Radu Beligan a știut să creeze acest

moment printr-o tensiune a tăcerii care pregătește momentul final.

Mesajul pe care îl dezvăluie spectacolul lui Ion Cojar este lipsa conștiinței de sine, a unei raportări esențiale la adevărul vieții care împovărează eroii, de fapt antieroi dramei lui Gorki...

Octavian Saiu
Student anul II,
teatrologie